

CREȘTEREA ECONOMICĂ ȘI OCUPAREA PÂNĂ ÎN ANUL 2013

Previziunile economice pentru perioada 2007-2013 în România au la bază ipoteza că mediul de afaceri va rămâne stabil, iar creșterea economică a principalilor parteneri comerciali ai României nu va urma un curs descendent. Aderarea la Uniunea Europeană va accelera dezvoltarea economică și socială a României. Potențialul intern de capital și de forță de muncă sunt necesare pentru a susține o creștere continuă și sustenabilă, concomitent cu trendurile manifestate la nivel mondial, și anume: globalizarea, dezvoltarea tehnologiilor de comunicare și informații, asigurarea protecției mediului.

Conform previziunilor macro-economice realizate de CNP, Produsul Intern Brut al României va crește în medie cu 5,7%, cu posibilitatea de a înregistra rate peste medie la începutul perioadei. O consecință va fi reducerea decalajelor economice și sociale dintre România și statele membre UE. Din punct de vedere al ofertei interne, se estimează că ratele de creștere vor fi mai mari în comparație cele ale PIB în construcții și servicii.

Suportul pentru înregistrarea unui ritm ridicat de creștere economică îl va reprezenta, în principal, cererea internă, iar în cadrul acesteia cererea pentru investiții, bazată atât pe ipoteza unor fluxuri importante de investiții străine cât mai ales pe absorbția fondurilor comunitare.

O premisă decisivă pentru dezvoltarea economică accelerată o reprezintă valorificarea potențialului intern de creștere (evaluat atât de Comisia Națională de Prognoză cât și de Comisia Europeană la un nivel care să asigure o creștere economică de peste 6%) și îmbunătățirea în consecință a contribuției producției naționale la satisfacerea cererii agregate.

Produsul intern brut

- modificări procentuale -

	2006	Rata medie 2007-2013 (%)
Cererea internă, din care:	9,5	7,2
- consum individual al populației	9,4	6,2
- consum colectiv al administrației publice	4,0	3,3
- formarea brută de capital fix	12,6	11,1
Exporturi de bunuri și servicii	13,1	8,2
Importuri de bunuri și servicii	18,0	11,1
Produs Intern Brut	7,0	5,7
Industrie	6,4	5,1
Agricultură	0,5	2,7
Construcții	15,2	10,7
Servicii	6,8	5,9

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

Totuși, necesarul tot mai mare de echipamente și tehnologii, dar și de materii prime și materiale, va face ca importurile să continue să devanseze exporturile. Ca urmare, exporturile nete își vor menține contribuția negativă la creșterea reală a produsului intern brut, în jur de 2 procente.

Rata de creștere a consumului individual va scădea după 2007 la o rată medie anuală de 6,2%, în timp ce consumul colectiv al administrației publice este prevăzut să crească în medie cu 3,3% pe an.

Investițiile vor crește, alimentate de finanțări interne și externe, ca și de oportunitățile create de finanțarea UE. Formarea bruta de capital fix va crește cu o rată anuală estimată la 11,1%. În aceste condiții, rata investițiilor va crește de la 23,9% din PIB în 2006 la 31,5% în 2013 .

Atât ritmurile de creștere cât și rata investițiilor se încadrează în valorile medii ale țărilor europene cu expansiune economică accelerată sau cu grade ridicate de absorbție a fondurilor structurale, precum Spania, Irlanda, Estonia, Letonia. Chiar și Comisia Europeană, în prognozele sale, anticipează o astfel de evoluție. Astfel, prognoza de toamnă a CE pentru România prognozează o creștere a ratei investițiilor cu 1 punct procentual anual în următorii doi ani, tendință care dacă se va menține până în 2013 va conduce la o rată a investițiilor de cel puțin 31%. De altfel, în multe din țările amintite s-au înregistrat în anul 2005 ritmuri de creștere a formării brute de capital fix foarte ridicate, ca de exemplu, în Irlanda 12,7%, Slovacia 17,5%, Bulgaria 19%, Letonia 18,6%.

Conform estimărilor, comerțul exterior va continua să se dezvolte într-un ritm susținut, care va depăși ritmul de creștere a PIB. Se așteaptă, de asemenea, ca în contextul aderării României la UE, orientarea geografică a fluxurilor comerciale să ducă la consolidarea poziției țărilor membre UE ca și parteneri comerciali principali. Exporturile de bunuri și servicii vor crește, în medie, cu 8,2% pe an, în vreme ce importurile vor crește cu 11,1%, fapt care va influența în mod negativ balanța comercială.

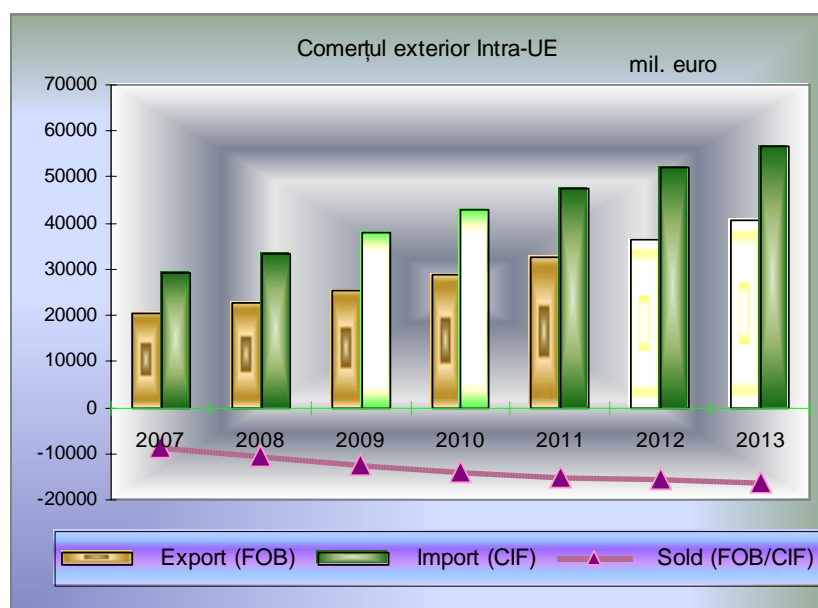
În general, extinderea UE a condus la creșterea comerțului în uniunea lărgită fără a afecta schimburile comerciale cu țările extra UE. Acordurile europene semnate de către fiecare țară candidată au admis schimburile comerciale libere dintre UE și cele 10 noi țări membre ale uniunii pe baza reciprocității, dar aplicate într-o manieră asimetrică, cu o liberalizare mai rapidă din partea UE decât din partea țărilor candidate și cu restricții în câteva sectoare (ex. sectorul alimentar, textile și cel al articolelor vestimentare). Ca urmare, acestea au devenit rapid parteneri comerciale importante pentru țările UE. Cu toate că noile țări membre au avut sisteme economice cu un grad de deschidere peste media celor 15 state UE, este posibil ca ele să tindă spre o integrare mai puternică cu cele 15, față de vechile state membre. Această creștere a comerțului regional s-a datorat faptului că aderarea nu numai că a eliminat barierele

comerciale rămase între noile state membre și EU-15, dar a îmbunătățit accesul acestora la piața comună.

Același fenomen se va face resimțit și în ceea ce privește comerțul exterior al României după aderarea de la 1 ianuarie 2007. Privind în perspectivă, lărgirea UE va determina o creștere suplimentară a comerțului, în special a sectoarelor pentru care liberalizarea comercială a fost limitată de acordurile europene.

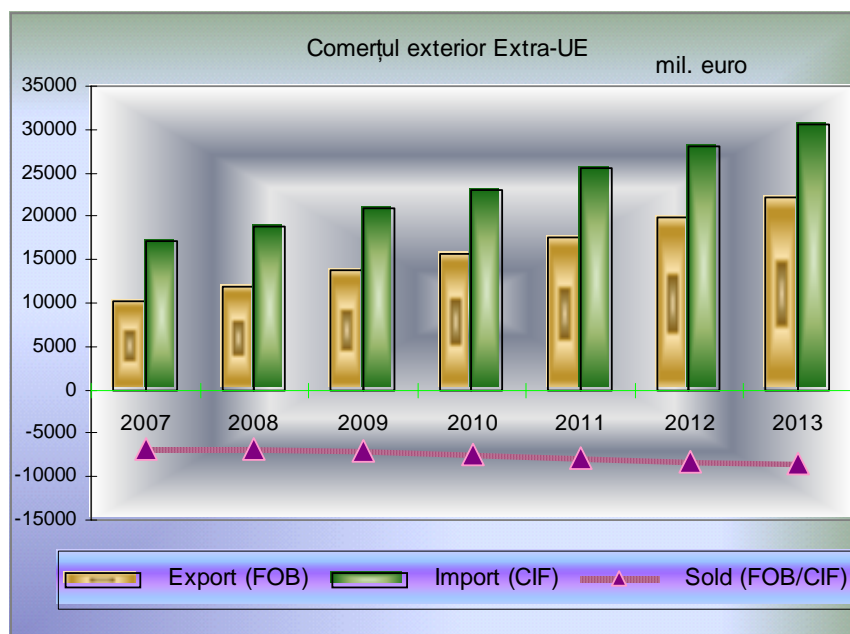
Ca urmare a investițiilor efectuate se estimează ca accelerarea ritmului de creștere al exporturilor românești să-l devanseze pe cel al importurilor, întrerupând trendul creșterii ponderii deficitului comercial în PIB, care se va stabiliza la 11% în perioada 2007-2010, scăzând până la 9,6% în 2013.

Ritmul de creștere a exporturilor extra -UE va devansa pe cel al exporturilor către țările UE datorită cuceririi de noi piețe de desfacere dar și consolidării exporturilor în țările în care deja România este prezentă ; urmare a creșterii competitivității ofertei de produse. În același timp se estimează creșterea valorii importurilor provenite din UE peste media pe țară, importuri caracterizate de bunuri prelucrate cu tehnologii dezvoltate, în schimb importurile din alte zone se vor majora în ritmuri inferioare, odată cu reducerea gradului de energo și materialo intensivitate a economiei naționale.

Exporturile și importurile de bunuri intra UE vor înregistra în perioada 2007-2013, un ritm mediu de creștere de 12,7% respectiv 12,8%. În același timp ritmul mediu anual de creștere al deficitului comercial se va diminua, comparativ cu perioadele anterioare, estimându-se la cca. 9%.

În ceea ce privește comerțul exterior extra UE, acesta va avea un ritm mediu de creștere de 14,5% pentru export și 12,8% pentru import.

Ca rezultat al proceselor pozitive din economia reală, pe termen mediu și lung, nu se așteaptă o deteriorare accentuată a balanței contului curent. În perioada 2007- 2010 deficitul nominal se va majora în ritmuri relativ semnificative, însoțite de reducerea graduală a ponderii acestuia în PIB cu 0,1 puncte procentuale în fiecare an ajungând la finele anului 2010 la 8,9%. În termeni valorici, deficitul de cont curent se va majora anual în medie cu circa 1 mld. euro. Nivelul nominal al deficitului extern își va reduce substanțial ritmul de creștere, acest fenomen conducând la diminuarea ponderii acestuia în PIB până la 7,3% în 2013.

Comparativ cu anul 2006, pe perioada 2010-2013, ritmul de creștere al importurilor va fi mai moderat, ponderea deficitului balanței comerciale în PIB diminuându-se cu 1,5 puncte procentuale până la 9,6% în 2013. Totuși deficitul balanței bunurilor își va menține nivelul ridicat al contribuției la formarea deficitului de cont curent.

O componentă importantă a deficitului de cont curent reprezentată de balanța veniturilor primare, în care se reflectă în special fluxul profitului repatriat și reinvestit de către investitorii străini, își va reduce ponderea în PIB cu 0,8 puncte procentuale, odată cu reducerea fluxului de ISD.

În ceea ce privește evoluția balanței transferurilor curente se prognozează o creștere nominală relativ moderată, contribuind astfel la atenuarea deficitului comercial și cel al veniturilor. În acest context se preconizează o diminuare a ponderii balanței transferurilor curente în PIB de la 4,1% în 2007 la 3,7% în 2013.

Pe perioada 2010-2013, sursele compensatorii de finanțare a deficitului extern, generatoare de dobânzi, vor reprezenta în medie cca 34% din PIB iar cele autonome, negeneratoare de dobânzi cca 66% din PIB, în special pe seama investițiilor directe dar și a transferurilor de capital dinspre UE.

Starea de funcționalitate a piețelor, respectiv cea a muncii, se poate reflecta și prin dinamica populației totale, populației ocupate și a numărului de salariați. Actuala situație demografică va influența în mod decisiv evoluția populației în perioada 2006-2013. Potrivit ipotezelor care stau la baza prognozelor până în anul 2013, populația totală va continua să scadă cu aproximativ 0,4 puncte procentuale anual. Importante modificări vor avea loc și în structura pe vârste a populației, care va fi caracterizată de continuarea procesului de îmbătrânire demografică, prin reducerea populației tinere sub 15 ani și a creșterii celei vârstnice.

Sursa de formare a ofertei de forță de muncă va fi influențată de soldul mișcării migratorii externe, inclusiv a celei cu caracter temporar.

Îmbătrânirea demografică va influența și în următorii ani populația activă și populația ocupată, numărul persoanelor peste 65 ani scăzând cu aproximativ 95 mii persoane în perioada 2006-2013. Reducerea acestei grupe de vârstă se datorează și funcționării sistemului de asigurări sociale și de pensii în condiții mai avantajoase. Dacă în anul 2005 ponderea acestora în total populație activă era de 4,7 %, până în anul 2013 va scădea la 3,7 %.

Populația inactivă în vârstă de muncă (15-64ani) va scădea în perioada 2006-2013 cu aproximativ 500 mii persoane, datorită strategiilor de ocupare a forței de muncă.

Creșterea robustă din ultimii ani a făcut posibilă îmbunătățirea ocupării fără a fi afectate productivitatea muncii și competitivitatea. Ca urmare, populația ocupată în vârstă de muncă a crescut în 2005 cu 13 mii persoane, deși populația activă în vârstă de muncă a scăzut cu 129 mii persoane.

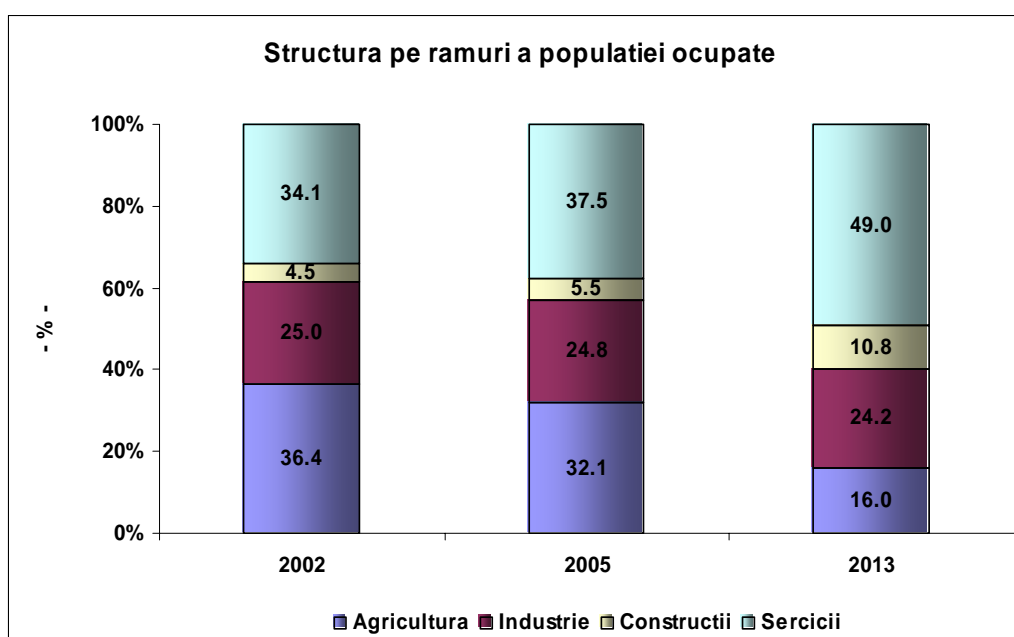
În perioada 2006-2013 se estimează o creștere a populației active în vârstă de muncă cu aproximativ 145 mii persoane. Populația ocupată în vârstă de muncă se va majora cu aproximativ 340 mii persoane, datorită, în principal, sporirii nivelului investițiilor străine, creșterii competitivității și, nu în ultimul rând, creșterii veniturilor salariale.

În același timp este de subliniat că, necesarul de resurse de muncă se va menține peste posibilitățile oferite de populația în vârstă de muncă. Este vorba de faptul că, deși gradul de inactivitate se va reduce, totuși proporția celor care din diferite motive nu doresc să activeze pe piața muncii rămâne ridicată. La nivelul anului 2005, populația activă în vârstă de muncă reprezenta 62,4% din populația totală în vârstă de muncă (9,4 mil. Față de 15 mil.). este de menționat, totuși, că din populația în vârstă de muncă inactivă circa 1,3 mil.

reprezintă categoria celor aflați în diverse forme de pregătire profesională (îndeosebi elevi și studenți). Ca urmare, estimăm că la orizontul anului 2013 aproape 400 mii locuri de muncă vor fi acoperite de alte categorii de populație activă, fie din afara vârstei de muncă, fie din exterior. În anul 2005, din populația ocupată totală de 9147 mii persoane 463 mii persoane sunt din afara vârstei de muncă, ceea ce reprezintă 5,1%.

Datorită schimbărilor structurale, ponderea populației ocupate din agricultură a scăzut în anul 2005 față de anul 2002 cu 4,3 puncte procentuale (de la 36,4 % la 32,1%) și a crescut în servicii (3,4 puncte procentuale) și construcții (1,0 puncte procentuale).

În perioada 2006-2013, ponderea populației ocupate în agricultură va scădea cu aproximativ 16 puncte procentuale, iar a celei din servicii va cunoaște o creștere cu 11,5 puncte procentuale. Creșterea populației ocupate poate fi apreciată ca fiind în corelație cu dinamica restructurării economice, a modificării structurilor productive și funcționale de bază ale sistemului economic și social .

Dezvoltarea resurselor umane, pe o piață globală a forței de muncă, a fost un factor important luat în considerare când s-au făcut aceste proiecții. Populația României va continua să scadă ca urmare a scăderii ratei natalității, în timp ce populația activă va crește ușor, iar rata de ocupare va crește la circa 60% până în 2013.

Forța de muncă

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	<i>- modificări procentuale în comparație cu anul trecut -</i>								
Populația activă*	-1,1	0,3	0,3	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
Populația ocupată*	-0,1	0,7	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,3
Salariați	-1,9	0,5	0,5	0,4	0,3	0,1	0,2	0,2	0,4
	<i>- % -</i>								
Rata de activitate*	62,4	62,5	62,8	63,0	63,3	63,5	63,8	64,0	64,3
Rata de ocupare *	57,7	58,1	58,4	58,7	59,0	59,3	59,6	60,0	60,3
Rata șomajului BIM	7,2	6,8	6,7	6,6	6,5	6,4	6,3	6,1	6,0

*) populația în vârstă de muncă (15 -64 ani)

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

Intrarea României pe piața forței de muncă a UE va crește mobilitatea forței de muncă, ea atrăgând și pierzând lucrători. Se estimează că România va avea o poziție echilibrată în acest proces.

Atât rata de activitate cât și cea a ocupării se vor redesa ușor după anul 2005. Dacă în anul 2005 am asistat la o scădere accentuată a ratei de activitate a populației în vârstă de muncă cu 0,8 puncte procentuale față de anul 2004, în intervalul 2006 - 2013 vom avea o creștere a acesteia de la 62,4% în 2005 la 64,3% în 2013.

Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă va continua să crească de la 57,7% în 2005 la 60,3% în 2013, datorită politicilor fiscale, a creării unor locuri de muncă durabile și performante și a unui echilibru între flexibilitatea ocupațională și securitatea locului de muncă.

Numărul salariaților va prezenta un trend crescător, datorat în principal efectului reformei fiscale, după o scădere cu 1,9% în 2005 față de 2004. La orizontul anul 2013 numărul mediului al salariaților se estimează la un nivel de 6085 mii persoane, în creștere cu 2,8 % față de anul 2005. Creșteri semnificative ale numărului de salariați se regăsesc în ramura serviciilor și construcțiilor și scăderi în industrie.

Structura salariaților pe ramuri ale economiei

	2002	2004	2005	2013
	<i>- % -</i>			
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
Agricultura	3,5	3,2	3,0	3,6
Industria	39,4	38,4	37,3	35,1
Construcții	6,3	6,6	6,9	7,6
Servicii	50,8	51,8	52,8	53,7

Este de remarcat că, la orizontul anului 2013, populația ocupată nesalarială se va menține la un nivel constant, ceea ce înseamnă că reducerea de populație ocupată din agricultură (exclusiv salariați) va fi compensată de creșterea populației ocupate nesalariale, precum patroni, lucrători pe cont propriu etc. Fenomenul există deja și el se explică, pe de o parte prin aceea că programele de modernizare a agriculturii conduc la reducerea populației din acest sector, iar pe de altă parte dezvoltarea economică și socială au stimulat extinderea profesiilor liberale.

Reducerea ratei șomajului a fost și va fi una din principalele preocupări ale Guvernului României. În anul 2005, rata șomajului a fost de 7,2%, cu 0,8 puncte procentuale mai mică decât în anul 2004. Această scădere se va manifesta și în viitor, pentru anul 2013 estimându-se o rată de aproximativ 6,0%. Această reducere va fi posibilă datorită implementării mai eficiente a politicilor ocupării forței de muncă.

**PROIECȚIA PRINCIPALILOR INDICATORI MACROECONOMICI
ÎN PERIOADA 2006-2013**

- modificare procentuală față de anul anterior -

		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Produsul intern brut	- mld. lei	287,2	337,9	384,6	429,4	472,9	516,2	559,3	603,7	650,5
	- %	4,1	7,0	6,5	6,3	5,9	5,6	5,4	5,3	5,1
din care:										
- Industrie ¹⁾		2,5	6,4	4,8	5,2	5,4	5,4	5,3	5,1	4,8
- Agricultură, silvicultură, piscicultură, exploatare forestieră ¹⁾		-13,9	0,5	3,0	3,2	3,5	3,5	2,3	2,0	1,6
- Construcții ¹⁾		9,9	15,2	14,6	11,0	10,5	10,5	9,6	9,5	9,2
- Servicii ¹⁾		8,1	6,8	6,7	6,5	6,0	5,4	5,5	5,5	5,5
Consumul final		8,5	8,8	7,1	6,7	6,1	5,7	5,4	5,6	5,0
- Consumul individual efectiv al gospodăriilor		9,0	9,4	7,6	6,9	6,4	6,0	5,7	5,8	5,3
- Consumul colectiv efectiv al administrației publice		4,9	4,0	3,5	4,4	3,0	3,0	3,0	3,5	2,5
Formarea brută de capital fix		13,0	12,6	14,0	11,5	11,0	10,5	10,7	10,0	9,8
Export de bunuri	- mil. euro	22255	26100	30550	34750	39300	44400	50100	56200	62700
din care: intra UE	- mil. euro	15043	17540	20320	22830	25500	28760	32450	36400	40610
Import de bunuri (CIF)	- mil. euro	32569	39370	46100	52300	58790	65850	73000	80010	87210
din care: intra UE	- mil. euro	20251	24450	29040	33470	37900	42800	47450	52010	56690
Import de bunuri (FOB)	- mil. euro	30061	36340	42550	48270	54260	60780	67380	73850	80500
	- %	23,9	20,9	17,1	13,4	12,4	12,0	10,9	9,6	9,0
Soldul balanței comerciale	- mil. euro									
- (FOB-FOB)		-7806	-10240	-12000	-13520	-14960	-16380	-17280	-17650	-16800
- (FOB-CIF)		-10314	-13270	-15550	-17550	-19490	-21450	-22900	-23810	-24510
Contul curent	- mil. euro	-6891	-8840	-10000	-11120	-12160	-13180	-13280	-13350	-13500
• Contul curent în PIB	- %	-8,7	-9,3	-9,2	-9,1	-9,0	-8,9	-8,3	-7,8	-7,3

¹⁾ Valoarea adăugată brută

		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Creșterea prețurilor de consum										
• Dec. față de dec. an anterior		8,6	5,5	4,5	3,5	3,0	2,5	2,5	2,5	2,5
Populația ocupată (medie) ²⁾	- mii pers	8152,5	8185	8210	8235	8255	8275	8290	8305	8320
	- %	0,8	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Număr mediu de salariați ²⁾	- mii pers	4558,9	4660	4745	4825	4900	4960	5010	5060	5100
	- %	2,0	2,2	1,8	1,7	1,6	1,2	1,0	1,0	0,8
Câștigul salarial mediu brut	- lei	968	1130	1270	1400	1535	1670	1804	1947	2098
	- %	18,3	16,7	12,4	10,2	9,6	8,8	8,0	7,9	7,8
Câștigul salarial real	- %	14,3	6,4	6,5	7,9	5,5	5,3	5,4	5,3	5,2
Numărul de șomeri înregistrați (la sf, anului)	- mii pers	523,0	480	470	460	450	440	430	420	410
- rata șomajului	- %	5,9	5,4	5,3	5,1	5,0	4,9	4,8	4,7	4,6
Populația ocupată totală (conform AMIGO)	- mii pers	9.147	9.200	9.230	9.255	9.275	9310	9340	9375	9395
	- %	-0,1	0,6	0,3	0,3	0,2	0,4	0,3	0,4	0,2
Numărul mediu de salariați (conform AMIGO)	- mii pers	5.921	5.950	5.980	6.005	6.025	6.030	6045	6060	6085
	- %	-1,9	0,5	0,5	0,4	0,3	0,1	0,2	0,2	0,4
Someri BIM (conform AMIGO)	- mii pers	704	670	660	655	645	640	625	605	600
- rata șomajului BIM	- %	7,2	6,8	6,7	6,6	6,5	6,4	6,3	6,1	6,0

NOTĂ: Datele pentru perioada 2005 sunt date publicate de Institutul Național de Statistică.

²⁾ Reprezintă numărul mediu al populației ocupate și al salariaților din sectorul civil formal, conform sferei de cuprindere a Balanței forței de muncă